all, mis wäga ilus oli näha. Rong läks Wanemuine majast läbi kiwi-uulitsa, kiwi sillast üle, raekoja eest läbi, doome uulitsast üles doome pääle, säält üle ja ümber doome, kus wanade doome kiriku waremete ligi all mäge robelise platsi pääl pidu Jumalateenistus peeti. Wäga armas ja kena oli waadata, kuda koorid endid keerdu käies platsil korda seadsiwad.

Siin algas universiteedi õpetaja professor Hörschelmann Jumalateenistust pikema lõnega, mis ta wäga mõnusaste pidas; Türi õpetaja Kurrikoff pidas altari teenistuse jao ja Otepää õpetaja Hurt wäga armsa ja ilusa pidujutluse. Meie ruum ei luba pikemalt siin selle Jumala teenistuse üle rääkida ehk see küll wäärt oleks. Pääle selle läks jälle pidurong pühalikul wiisil tagasi, pidas raekoja ees kinni, kus kõik muusiku-koorid keisri laulu mängisiwad ja lauljad ühes laulsiwad ja kõik ühes hurra ütskasiwad keisri auuks. Rahwa hulk oli siin nii suur, et wist Tartu linnas enne nii palju rahwast ei ole nähtud. Nüüd läks rong Nüütli-uulitsast läbi, puu sillast üle jälle Wanemuise seltsi majasse tagasi. Sellel teel mängisiwad mitmed mängukoorid oma tükka. Nüüd läksiwad lauljad lõunale. Pääle lõunat kell 4 algas waimulik konzert wäljanäituse ruumides, kuhu jälle Wanemuinest pidulikus rongis mindi. Konzert hakkas korali laulu-mänguga. „Meil' tuleb abi Jumalast" praost Willigerode juhatuse all, mis pääle muud woimulikud laulud minu juhatuse all tuliwad. Kahel konzerdi wahepeal pidasiwad lõnet Peterburi Eesti koguduse õpetaja Freifeld olekust meie rahwa oma keskes, siis ka meie ja Sakslaste wahel, ja Ambla õpetaja Knüpffer pidust ja tema rõõmust üleüldse. Kui konzert möödas oli, mindi jälle rongis Wanemuise seltsi majasse. Sellega oli esimene piduväew ära elatud. Teisel päewal oli esse lõunat ilmaliku konzerdi proow. Pärast lõunat mindi jälle Wanemuisest rongis läbi linna ilmalikule konzerdile mis niisama kui woimulik konzert ühe muusika tükiga alustas ja lauludega edasi läks. Wahepeadel pidasiwad lõnesid Nõo õpetaja Jürmann õppimisest ja ühendusest rahwa elus ja Tartu Peetri koguduse õpetaja Eisen-

schmidt naljakal ja rõõmu tegewal wiisil pidust enesest. Nii hästi waimulik kui ilmlik konzert läksiwad ilusaste laulu ja mängu poolest korda ja oliwad auumärgiks meie rahwale ja tunnistuseks, et Eestlased laulus ja mängus tubliste on edasi astunud. Jalgi esse ei ole Tartus ega üleüldse meie Lääne mere gubermangudes meestekoor laulnud, kellel 1076 häält oliwad ja ühes mängukoori, mis 200 meest suur. Ei ole ka ialgi enne nii palju rahwast konzerdile kokku tulnud, kui neile kahele pidukonzerdile; iseäranis oli ilmalikus konzerdis rahwa hulk wäga suur. Kahju aga, et lauljatele ja mängijatele mitte laudadest boonet ei olnud ehitatud, sest siis oleks laul nii suurest koorist paremine kõlanud kui nüüd, kus natuke wali tuul häälte kõla keelas. Teine pidupäew lõppes suure pidusöömaajaga wäljanäituse hoones, kus juures keisri, isamaa ja rahwa, tema ülemate ja kuulsate poegade ja boolekandjate terwist joodi ja õisati. Juba rongikäikudel linnast läbi olt pidupresidendi, wiitsepresidendi, Dr. Kreutzwaldi ja koolide kuratori majade ees hurra hüütud ja lippusid lehwitatud. Ka oliwad mõlemad konzerdid sellega lõppenud, et keisri laulu kolm korda waimustusega lauldi ja mängiti. Kolmandamal pidupäewal oli Wanemuise seltsi ajas suure hulga rahwa ees esse lõunat ükskute kooride laul ja mäng ja pärast lõunat wõidu laulmine ja mängimine. See oli kõik wäga armas kuulda ja andis sest tunnistust, et meie rahwas mõnusaste laulu ja mängu põllul on edasi jõudnud. Wäga ilusaste laulsiwad Kanepi kihelkonna ja Tallinna linna Lootuse seltsi lauljad nõnda et pea mõlemad koorid olekssiwad esimese wõidu wäärt olnud. Aga et kahte esimest binda ei olnud, siis sai nõnda otsuseks tehtud, et Kanepi mehed esimese wõidu ja Lootuse lauljad teise wõidu saiwad. Kolmanda wõidu saiwad Tarwastu lauljad enestele. Mängukooridest saiwad Tarwastu mängijad esimese, Waabina mängijad teise ja Jõgeweste mängijad kolmandama wõidu. Wäga kauniste laulsiwad weel pääle selle Kambja, Pillistwere, Kose ja Ambla lauljad ja mitmed teised. Presidendi ja juhatajate sõnadega ja wõitude kuulutamisega lõppes see armas pidu, mis igal Eest-

Eesti Vanem Kasuline Kalender 1880, lk. 32